

Adresas <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=74772702>

K. Bacvinka. Sodininkai nori kelių, valdininkai – ramybės (9)

Kęstutis Bacvinka, Seimo narys
2017 m. gegužės 29 d. 16:22

Dar neįsibėgėjus Seimo naujos kadencijos darbui, į [Aplinkos apsaugos komitetą](#) dėl įsisenėjusių problemų kreipėsi sodininkų bendrijos.

Kęstutis Bacvinka

© DELFI / Andrius Ufartas

Pasirodo, sodininkai jau daugelį metų varsto institucijų duris, siekdami, kad bendrijų teritorijose esantys keliai būtų perduoti savivaldybėms, atlikti kiti būtini [infrastruktūros](#) darbai. Tačiau atsakingos institucijos, nenorėdamos imtis atsakomybės ir spręsti problemų iš esmės, jas permeta viena kitai taip nieko ir neveikdamos.

Sodininkų amžinos problemos

Didelė mano gyvenimo dalis, praėjusi Kauno apylinkių miškuose, glaudžiai siejasi ir su sodininkų bendrijų reikalais, kurie tampa aktualūs vis platesniam žmonių ratui. Jau vien nuolatinių sodų gyventojų dabar per porą šimtų tūkstančių, o iš viso mėgėjiška sodininkyste, įskaitant ir šeimos narius, užsiima apie milijonas šalies gyventojų. Tiesa, tie, kurie sodais naudojasi tik epizodiškai, didesnių problemų lyg ir nejaučia, tačiau nuolatiniai jų gyventojai tarsi lieka atskirti nuo daugelio Lietuvoje vykstančių procesų.

Nuolat kyla problemų dėl sveikatos apsaugos, dėl vaikų ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo, sodų teritorijos nėra įtraukiamos į savivaldybių teritorijų planavimo bei infrastruktūros plėtros planus, o sprendimų nėra. Tiesa, tam yra ir objektyvių ir subjektyvių priežasčių, tačiau daugiausia klausimų kyla dėl nesuderintų tarpusavyje teisės aktų, reglamentuojančių sodų bendrijų veiklą, bei dėl įvairių institucijų nesusikalbėjimo tarpusavyje. Atstovaujanti sodininkų interesams Lietuvos sodininkų bendrijų asociacija (LSBA) pastebi, kad dabar

visa diskrecija koncentruojama tik Seimo Aplinkos apsaugos komitete ir Aplinkos ministerijoje. Taip susidaro keblė situacija, nes priskyrus visą atsakomybę tik vienam Seimo komitetui ar vienai ministerijai kelių komitetų ar ministerijų kompetencijos sritis apimančius klausimus, minėti subjektai tampa nepajėgūs įgyvendinti sodininkams būtinų sprendimų. Taip ir savivaldybės, besivadovaudamos galiojančia teisės baze, negali skirti jokios paramos sodininkų bendrijų infrastruktūrai įrengti, gerinti ar prižiūrėti. Todėl priimamiems sprendimams būtinas glaudus tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir kompetencijų pasidalijimas.

Atskirtis didėja

Lietuvos sodininkų bendrijų asociacija pažymi, kad per visą nepriklausomybės laikotarpį sodininkų bendrijos taip ir netapo visaverte Lietuvos respublikos teritorija, o sodininkai – visaverčiais Lietuvos piliečiais. Kaip ir prieš 25 metus, taip ir dabar daugumoje sodų bendrijų neteikiamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos, neprižiūrimi keliai, neįrengtas gatvių apšvietimas, o sodininkų bendrijų, net ir tų, kuriose nuolat gyvena daugelis sodininkų, savivaldybės jokia forma neremia.

Tuo tarpu sodininkų bendrijose, kurios įkurtos miestuose ar greta didžiųjų miestų, kasmet apsigyvena vis daugiau Lietuvos piliečių ir jos tiesiog savaime tampa gyvenamomis teritorijomis. Tuo tarpu socialinė atskirtis tarp gyvenančių sodų bendrijose ir kitų šalies teritorijų gyventojų vis didėja. Tiesa, kai kurie reikalai palengva juda. Lietuvos sodininkų bendrijų asociacijos pastangomis, prieš keletą metų AB **LESTO** išpirkto sodų bendrijose esančias elektros tiekimo linijas. Tačiau ES struktūrinės paramos lėšomis vandens tiekimui ir nuotekų tvarkymui, kurios buvo skiriamos iki 2016 m., pagal priemonę „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“, sodininkų bendrijos dėl teisinių kliūčių pasinaudoti negalėjo.

Aštriausia problema – keliai

Šiuo metu sodininkams aktualiausia problema – kelių perdavimas savivaldybėms, nes tai glaudžiai siejasi su pagrindinių sodų kelių tvarkymu. Tiesa, Aplinkos ministerijoje buvo parengtas nutarimo „Dėl sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programos patvirtinimo“ projektas, tačiau **Lietuvos Respublikos Vyriausybėje** jis nebuvo patvirtintas. Tuo tarpu valdininkai teisinasi, kad reikalai nejuda dėl nesutvarkytų žemės nuosavybės reikalų. Šiuo metu apie 90 proc. sodų sklypų yra privatizuoti, tačiau keliai į bendrojo naudojimo žemę, o kaip juos perduoti į savivaldybės balansą – nėra numatyto vieningo mechanizmo. Tuo tarpu, kol sodų bendrijų keliai neperduoti į savivaldybių balansą, jos negali numatyti tam reikalingų valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų, sodininkų bendrijos negali pasinaudoti ir Europos Sąjungos paramos lėšomis. O su šios problemos sprendimu jau reikia paskubėti, nes galimybė pasinaudoti Europos Sąjungos paramos lėšomis infrastruktūros sutvarkymui yra tik iki 2020 metų.

Kreipėsi pagalbos į institucijas

Lietuvos sodininkų bendrijų asociacija (LSBA) aktyviai dirba šiais klausimais, susitinka su Seimo nariais, o š. m. vasario 9 d. pateikė siūlymus dėl Sodininkų bendrijų įstatymo 28 straipsnio 2 dalies ir 7 straipsnio 5 dalies pakeitimų. Tai nedideli pakeitimai, tačiau jie įgalintų savivaldybes paspartinti svarbiausių sodininkų bendrijų problemų sprendimus. Po mėnesio, kovo 15 d., LSBA įteikė kreipimąsi Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui ir Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui, jos atstovai keletą kartų susitiko su Lietuvos Respublikos Seimo nariais, Seimo pirmininku Viktoru Pranskiečiu. Susitikimų metu svarstyta galimybė sudaryti Seimo komisiją sodininkų bendrijų aktualiems klausimams spręsti, o į šios komisijos sudėtį siūlyta įtraukti ne tik Seimo narius, bet ir susijusių atsakingų institucijų specialistus. Šios komisijos tikslas būtų bendradarbiauti su sodininkams atstovaujančiomis asociacijomis ir numatyti konkrečias priemones sodininkų problemoms spręsti.

Reikalai aiškėjo prie apvalaus stalo

Nelaukdami atsakymo, daugelio suinteresuotųjų pusių atstovai – sodininkai, specialistai, atsakingi valstybės tarnautojai – kelia minėtus klausimus toliau, o š. m. balandžio 19 d. buvo susirinkę aptarti sodininkų bendrijų problemų prie apskritojo stalo Seime. Pokalbyje Vilniaus susivienijimo „Sodai“ pirmininkas Romasis Vaitiekūnas pastebėjo, kad daugelis šių problemų nenaujos ir pasiūlė iš esmės peržiūrėti Sodininkų bendrijų įstatymą. Jam pritarė LSBA pirmininkas Juozas Ravinis, pagrindine problema nurodęs sodininkų bendrijų integravimą į bendrą vietos savivaldos valdymo struktūrą. Tuo tarpu Seimo nario Roko Žilinsko padėjėjas Valentinas Grumbinas pasiūlė patį paprasčiausią techninį sprendimą tobulinant Sodininkų bendrijų įstatymą. Pirmiausia, jo manymu, reikėtų tose įstatymo vietose, kur kalbama apie vidaus kelius, tik išbraukti žodėlį „vidaus“, t. y. vietoje sąvokos „vidaus keliai“ palikti tik žodį „keliai“ ir jau vien šis nedidelis pakeitimas savivaldybėms atrištų rankas.

Kur kas plačiau į šį klausimą įsigilinęs Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio skyriaus vedėjas Vidmantas Bezaras, kuriam sodininkų bendrijų reikalai jau neblogai žinomi. Jo nuomone, šiuos klausimus gerokai apsunkina ir tai, kad dar nėra nusistovėjusio vieningo sodų naudojimo principo. Dabar, pagal tikslią paskirtį, sodininkų bendrijas galima skirstyti į keturias pagrindines grupes. Pirma grupė, tai jau apgyvendinti ir tiesiog jau virtę kotedžų kvartalais, miestų teritorijose esantys sodai. Antra grupė – prie miestų ribos esantys sodai, atsiradę ant virsmo ribos. Tačiau kai kurie sodai savininkų naudojami tik rekreacijai, t. y. nuvažiavęs į sodą žmogus džiaugiasi jo egzistencine verte. Tai trečioji grupė. Ketvirtajai grupei priskirtini sodai, esantys prie nedidelių miestelių, kurių svarbiausia funkcija taip ir liko produkcijos auginimas. Pasak jo, kiekvienos grupės sodininkų interesai skirtingi ir juos geriausiai supranta savivaldybių tarnautojai, todėl jau 2010 m. Sodininkų bendrijų įstatyme priimta nuostata sodininkų bendrijų kelius perduoti savivaldybėms buvo teisinga. Tačiau kartu jis pastebėjo, kad tam tikrų funkcijų perdavimas savivaldybėms, neskiriant atitinkamo finansavimo sukelia ir tam tikrus prieštaravimus. Kita vertus, niekur nėra nurodyta, kokiais kriterijais remiantis savivaldybės turėtų perimti apie 2000 kelių atkarpų, nors

yra numatyta tvarka, kaip perduoti žemę ir nekilnojamąjį turtą, o diktuoti sąlygų savivaldybėms Vyriausybė negali.

Be abejo, sodininkų bendrijų kelių, praktiškai, daugiau ir nėra, kam prižiūrėti, kaip tik savivaldybėms. Su tuo sutiko ir Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėja Vida Ablingienė, kuri pažymėjo, kad savivaldybės situaciją supranta, tačiau prižiūrėti apie 15 tūkst. km papildomų kelių, negaunant jų priežiūrai finansavimo, yra tiesiog neįmanoma. Sodininkų garbę mėginęs apginti Kauno susivienijimo „Sodai“ pirmininkas Romualdas Šeštakauskas aiškino, kad sodininkai nenori visų savo problemų permesti kitiems. Tačiau jie, net ir turėdami lėšų, ne kažin ką gali nuveikti, nes tam vėl trukdo teisės bazė. Kad ir tokia paprasta biurokratinė problema, kaip tikslinė rinkliava. Aukščiausiasis teismas išaiškino paprastą tiesą: kol keliai neįteisinti, bendrijos negali rinkti mokesčių ir tvarkyti kelių savo pajėgomis.

Tačiau, pasirodo, esama variantų, kaip tvarkytis ir su esama teisės baze. Žemės ūkio ministerijos Žemės ir išteklių politikos departamento direktoriaus pavaduotoja Aušra Kalantaitė paaiškino, kad norint sodų bendrijų kelių perduoti savivaldybėms, reikia suformuoti atitinkamus kelių užimamos žemės sklypus. Jos įsitikinimu, yra galimi kadastriniai matavimai ir galimas valstybinės bendro naudojimo žemės registravimas. Problema ta, kad nėra patvirtintos programos ir nėra lėšų jai įgyvendinti. Tačiau ji pastebėjo, kad yra galimybė perduoti šiuos kelių ir kaip statinius, neformuojant kadastrinių sklypų, o dar paprastesnė galimybė – perduoti savivaldybėms kelių, juos perduodant pagal aprašą.

Viltis yra, reikia imtis darbų

Pokalbis parodė, kad problemos tikrai rimtos, tačiau yra galimybių spręsti šiuos klausimus ir vadovaujantis esama teisės baze. Tik reikėtų siekti ir geranoriško sutarimo tarp suinteresuotųjų šalių. Paanalizavus daugelio Lietuvos sodininkų bendrijų reikalus, matosi, kad kai kur tai jau vyksta. Surandami bendri, abipusiai palankūs sprendimai, tačiau ne visuomet pakanka geranoriškumo ir konkrečių darbų.

Sodininkai – tai juk mūsų šeimos, kaimynai, bičiuliai, tai tie patys žmonės, kuriantys savitą, jiems priimtina gerbūvį, puoselėjantys gamtą ir besistengiantys propaguoti sveikesnį gyvenimą. Padėdami jiems įveikti jų neįveikiamas problemas, mes padedame stiprėti valstybei ir neišsivaikščioti po svečias šalis. Todėl prašau Vyriausybės kuo skubiau priimti Aplinkos ministerijos teikiamą sodininkų bendrijų įstatymo projektą, kuriuo savivaldybės sodininkų kelių perimtų pagal esamą padėtį bei numatytų atsakingoms institucijoms konkrečias užduotis ir terminus joms atlikti. Tai labai svarbu, nes iki 2020 metų dar yra galimybė sodininkų bendrijoms suspėti pasinaudoti ES paramos lėšomis.

DELFI socialiniuose tinkluose:

Būkite įvykių sūkurys ir svarbiausias naujienas sužinokite pirmi!
Sekite DELFI naujienas [Facebook](#), [Twitter](#), [LinkedIn](#) ir [Instagram](#)!